

FACHLITERATUR
EDITION ROMIOSINI
ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ICGL12 | 12th INTERNATIONAL CONFERENCE
ON GREEK LINGUISTICS
16 – 19 SEPTEMBER 2015
FREIE UNIVERSITÄT BERLIN, CEMOG

Proceedings of the ICGL12

vol. 2

The International Conference on Greek Linguistics is a biennial meeting on the study and analysis of Greek (Ancient, Medieval and Modern), placing particular emphasis on the later stages of the language.

PROCEEDINGS OF THE ICGL12
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ICGL12

**Thanasis Georgakopoulos, Theodossia-Soula Pavlidou, Miltos Pechlivanos,
Artemis Alexiadou, Jannis Androutsopoulos, Alexis Kalokairinos,
Stavros Skopeteas, Katerina Stathi (Eds.)**

**PROCEEDINGS OF THE 12TH INTERNATIONAL
CONFERENCE ON GREEK LINGUISTICS**

**ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ 12^{ΟΥ} ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ**

VOL. 2

© 2017 Edition Romiosini/CeMoG, Freie Universität Berlin. Alle Rechte vorbehalten.
Vertrieb und Gesamtherstellung: Epubli (www.epubli.de)
Satz und Layout: Rea Papamichail / Center für Digitale Systeme, Freie Universität Berlin
Gesetzt aus Minion Pro
Umschlaggestaltung: Thanasis Georgiou, Yorgos Konstantinou
Umschlagillustration: Yorgos Konstantinou

ISBN 978-3-946142-35-5
Printed in Germany

Online-Bibliothek der Edition Romiosini:
www.edition-romiosini.de

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα εκδοτών	7
Περιεχόμενα.....	9
 Peter Mackridge: <i>Some literary representations of spoken Greek before nationalism(1750-1801)</i>	17
Μαρία Σηφιανού: <i>Η έννοια της ευγένειας στα Ελληνικά</i>	45
Σπυριδούλα Βαρλοκώστα: <i>Syntactic comprehension in aphasia and its relationship to working memory deficits</i>	75
 Ευαγγελία Αχλάδη, Αγγελική Δούρη, Ευγενία Μαλικούτη & Χρυσάνθη Παρασχάκη-Μπαράν: <i>Γλωσσικά λάθη τουρκόφωνων μαθητών της Ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας: Ανάλυση και διδακτική αξιοποίηση</i>	109
Κατερίνα Αλεξανδρή: <i>Η μορφή και η σημασία της διαβάθμισης στα επίθετα που δηλώνουν χρώμα</i>	125
Eva Anastasi, Ageliki Logotheti, Stavri Panayiotou, Marilena Serafim & Charalambos Themistocleous: <i>A Study of Standard Modern Greek and Cypriot Greek Stop Consonants: Preliminary Findings</i>	141
Anna Anastassiadis-Symeonidis, Elisavet Kiourti & Maria Mitsiaki: <i>Inflectional Morphology at the service of Lexicography: ΚΟΜΟΛεξ, A Cypriot Morphological Dictionary</i>	157

Γεωργία Ανδρέου & Ματίνα Τασιούδη: <i>Η ανάπτυξη του λεξιλογίου σε παιδιά με Σύνδρομο Απνοιών στον Ύπνο.....</i>	175
Ανθούλα- Ελευθερία Ανδρεσάκη: <i>Ιατρικές μεταφορές στον δημοσιογραφικό λόγο της κρίσης: Η οπτική γωνία των Γερμανών .....</i>	187
Μαρία Ανδριά: <i>Προσεγγίζοντας θέματα Διαγλωσσικής Επίδρασης μέσα από το πλαίσιο της Γνωσιακής Γλωσσολογίας: ένα παράδειγμα από την κατάκτηση της Ελληνικής ως Γ2 .....</i>	199
Spyros Armostis & Kakia Petinou: <i>Mastering word-initial syllable onsets by Cypriot Greek toddlers with and without early language delay.....</i>	215
Julia Bacskai-Atkari: <i>Ambiguity and the Internal Structure of Comparative Complements in Greek.....</i>	231
Costas Canakis: <i>Talking about same-sex parenthood in contemporary Greece: Dynamic categorization and indexicality.....</i>	243
Michael Chiou: <i>The pragmatics of future tense in Greek.....</i>	257
Maria Chondrogianni:. <i>The Pragmatics of the Modern Greek Segmental Markers .....</i>	269
Katerina Christopoulou, George J. Xydopoulos & Anastasios Tsangalidis: <i>Grammatical gender and offensiveness in Modern Greek slang vocabulary .....</i>	291
Aggeliki Fotopoulou, Vasiliki Foufi, Tita Kyriacopoulou & Claude Martineau: <i>Extraction of complex text segments in Modern Greek.....</i>	307
Αγγελική Φωτοπούλου & Βούλα Γιούλη: <i>Από την «Έκφραση» στο «Πολύτροπο»: σχεδιασμός και οργάνωση ενός εννοιολογικού λεξικού.....</i>	327
Marianthi Georgalidou, Sofia Lampropoulou, Maria Gasouka, Apostolos Kostas & Xanthippi Foulidi: <i>“Learn grammar”: Sexist language and ideology in a corpus of Greek Public Documents .....</i>	341
Maria Giagkou, Giorgos Fragkakis, Dimitris Pappas & Harris Papageorgiou: <i>Feature extraction and analysis in Greek L2 texts in view of automatic labeling for proficiency levels .....</i>	357

Dionysis Goutsos, Georgia Fragaki, Irene Florou, Vasiliki Kakousi & Paraskevi Savvidou: <i>The Diachronic Corpus of Greek of the 20th century: Design and compilation</i>	369
Kleanthes K. Grohmann & Maria Kambanaros: <i>Bilectalism, Comparative Bilingualism, and the Gradience of Multilingualism: A View from Cyprus</i>	383
Günther S. Henrich: „Γεωγραφία νεωτερική“ στο Λίβιστρος και Ροδάμνη: μετατόπιση ονομάτων βαλτικών χωρών προς την Ανατολή;	397
Noriyo Hoozawa-Arkenau & Christos Karvounis: <i>Vergleichende Diglossie - Aspekte im Japanischen und Neugriechischen: Veriäten - Interferenz</i>	405
Μαρία Ιακώβου, Ηριάννα Βασιλειάδη-Λιναρδάκη, Φλώρα Βλάχου, Όλγα Δήμα, Μαρία Καββαδία, Τατιάνα Κατσίνα, Μαρίνα Κουτσουμπού, Σοφία-Νεφέλη Κύτρου, Χριστίνα Κωστάκου, Φρόσω Παππά & Σταυριαλένα Περγέα: <i>ΣΕΠΙΜΕ2: Μια καινούρια πηγή αναφοράς για την Ελληνική ως Γ2</i>	419
Μαρία Ιακώβου & Θωμαΐς Ρουσουλιώτη: <i>Βασικές αρχές σχεδιασμού και ανάπτυξης του νέου μοντέλου αναλυτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας</i>	433
Μαρία Καμηλάκη: «Μαζί μου ασχολείσαι, πόσο μαλάκας είσαι!»: Λέξεις-ταμπού και κοινωνιογλωσσικές ταυτότητες στο σύγχρονο ελληνόφωνο τραγούδι.....	449
Μαρία Καμηλάκη, Γεωργία Κατσούδα & Μαρία Βραχιονίδου: <i>Η εννοιολογική μεταφορά σε λέξεις-ταμπού της ΝΕΚ και των νεοελληνικών διαλέκτων</i>	465
Eleni Karantzola, Georgios Mikros & Anastassios Papaioannou: <i>Lexico-grammatical variation and stylometric profile of autograph texts in Early Modern Greek</i>	479
Sviatlana Karpava, Maria Kambanaros & Kleanthes K. Grohmann: <i>Narrative Abilities: MAINing Russian–Greek Bilingual Children in Cyprus</i>	493
Χρήστος Καρβούνης: <i>Γλωσσικός εξαρχαϊσμός και «ιδεολογική» νόρμα: Ζητήματα γλωσσικής διαχείρισης στη νέα ελληνική</i>	507

Demetra Katis & Kiki Nikiforidou: <i>Spatial prepositions in early child Greek: Implications for acquisition, polysemy and historical change</i>	525
Γεωργία Κατσούδα: <i>Το επίθημα -ούνα στη ΝΕΚ και στις νεοελληνικές διαλέκτους και ιδιώματα</i>	539
George Kotzoglou: <i>Sub-extraction from subjects in Greek: Its existence, its locus and an open issue</i>	555
Veranna Kyrioti: <i>Narrative, identity and age: the case of the bilingual in Greek and Turkish Muslim community of Rhodes, Greece</i>	571
Χριστίνα Λύκου: <i>Η Ελλάδα στην Ευρώπη της κρίσης: Αναπαραστάσεις στον ελληνικό δημοσιογραφικό λόγο</i>	583
Nikos Liosis: <i>Systems in disruption: Propontis Tsakonian</i>	599
Katerina Magdou, Sam Featherston: <i>Resumptive Pronouns can be more acceptable than gaps: Experimental evidence from Greek</i>	613
Maria Margarita Makri: <i>Opos identity comparatives in Greek: an experimental investigation</i>	629
2ος Τόμος	
Περιεχόμενα.....	651
Vasiliki Makri: <i>Gender assignment to Romance loans in Katoitaliótika: a case study of contact morphology</i>	659
Evgenia Malikouti: <i>Usage Labels of Turkish Loanwords in three Modern Greek Dictionaries</i>	675
Persephone Mamoukari & Penelope Kambakis-Vougiouklis: <i>Frequency and Effectiveness of Strategy Use in SILL questionnaire using an Innovative Electronic Application</i>	693

Georgia Maniati, Voula Gotsoulia & Stella Markantonatou: <i>Contrasting the Conceptual Lexicon of ILSP (CL-ILSP) with major lexicographic examples</i>	709
Γεώργιος Μαρκόπουλος & Αθανάσιος Καρασίμος: <i>Πολυεπίπεδη επισημείωση του Ελληνικού Σώματος Κειμένων Αφασικού Λόγου</i>	725
Πωλίνα Μεσηνιώτη, Κατερίνα Πούλιου & Χριστόφορος Σουγανίδης: <i>Μορφοσυντακτικά λάθη μαθητών Τάξεων Υποδοχής που διδάσκονται την Ελληνική ως Γ2</i>	741
Stamatia Michalopoulou: <i>Third Language Acquisition. The Pro-Drop-Parameter in the Interlanguage of Greek students of German</i>	759
Vicky Nanousi & Arhonto Terzi: <i>Non-canonical sentences in agrammatism: the case of Greek passives</i>	773
Καλομοίρα Νικολού, Μαρία Ξεφτέρη & Νίτσα Παραχεράκη: <i>Το φαινόμενο της σύνθεσης λέξεων στην κυκλαδοκρητική διαλεκτική ομάδα</i>	789
Ελένη Παπαδάμου & Δώρας Κ. Κυριαζής: <i>Μορφές διαβαθμιστικής αναδίπλωσης στην ελληνική και στις άλλες βαλκανικές γλώσσες</i>	807
Γεράσιμος Σοφοκλής Παπαδόπουλος: <i>Το δίπολο «Εμείς και οι Άλλοι» σε σχόλια αναγνωστών της Lifo σχετικά με τη Χρυσή Αυγή</i>	823
Ελένη Παπαδοπούλου: <i>Η συνδυαστικότητα υποκοριστικών επιθημάτων με β' συνθετικό το επίθημα -άκι στον διαλεκτικό λόγο</i>	839
Στέλιος Πιπερίδης, Πένυ Λαμπροπούλου & Μαρία Γαβριλίδου: <i>clarin:el. Υποδομή τεκμηρίωσης, διαμοιρασμού και επεξεργασίας γλωσσικών δεδομένων</i>	851
Maria Pontiki: <i>Opinion Mining and Target Extraction in Greek Review Texts</i>	871
Anna Roussou: <i>The duality of mipos</i>	885

Stathis Selimis & Demetra Katis: <i>Reference to static space in Greek: A cross-linguistic and developmental perspective of poster descriptions</i>	897
Evi Sifaki & George Tsoulas: <i>XP-V orders in Greek</i>	911
Konstantinos Sipitanos: <i>On desiderative constructions in Naousa dialect</i>	923
Eleni Staraki: <i>Future in Greek: A Degree Expression</i>	935
Χριστίνα Τακούδα & Ευανθία Παπαευθυμίου: <i>Συγκριτικές διδακτικές πρακτικές στη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2: από την κριτική παρατήρηση στην αναπλαισίωση</i>	945
Alexandros Tantos, Giorgos Chatziioannidis, Katerina Lykou, Meropi Papatheohari, Antonia Samara & Kostas Vlachos: <i>Corpus C58 and the interface between intra- and inter-sentential linguistic information</i>	961
Arhonto Terzi & Vina Tsakali: <i>The contribution of Greek SE in the development of locatives</i>	977
Paraskevi Thomou: <i>Conceptual and lexical aspects influencing metaphor realization in Modern Greek</i>	993
Nina Topintzi & Stuart Davis: <i>Features and Asymmetries of Edge Gemimates</i>	1007
Liana Tronci: <i>At the lexicon-syntax interface Ancient Greek constructions with ἔχειν and psychological nouns</i>	1021
Βίλλυ Τσάκωνα: <i>«Δημοκρατία είναι 4 λύκοι και 1 πρόβατο να ψηφίζουν για φαγητό»:Αναλύοντας τα ανέκδοτα για τους/τις πολιτικούς στην οικονομική κρίση</i>	1035
Ειρήνη Τσαμαδού- Jacobberger & Μαρία Ζέρβα: <i>Εκμάθηση ελληνικών στο Πανεπιστήμιο Στρασβούργου: κίνητρα και αναπαραστάσεις</i> ...	1051
Stavroula Tsiplakou & Spyros Armostis: <i>Do dialect variants (mis)behave? Evidence from the Cypriot Greek koine</i>	1065
Αγγελική Τσόκογλου & Σύλα Κλειδή: <i>Συζητώντας τις δομές σε -οντας</i>	1077

Αλεξιάννα Τσότσου:	
<i>Η μεθοδολογική προσέγγιση της εικόνας της Γερμανίας στις ελληνικές εφημερίδες .....</i>	1095
Anastasia Tzilinis:	
<i>Begründendes Handeln im neugriechischen Wissenschaftlichen Artikel: Die Situierung des eigenen Beitrags im Forschungszusammenhang.....</i>	1109
Κυριακούλα Τζωρτζάτου, Αργύρης Αρχάκης, Άννα Ιορδανίδου & Γιώργος Ι. Ευδόπουλος:	
<i>Στάσεις απέναντι στην ορθογραφία της Κοινής Νέας Ελληνικής: Ζητήματα ερευνητικού σχεδιασμού .....</i>	1123
Nicole Vassalou, Dimitris Papazachariou & Mark Janse:	
<i>The Vowel System of Mišótika Cappadocian .....</i>	1139
Marina Vassiliou, Angelos Georganas, Prokopis Prokopidis & Haris Papageorgiou:	
<i>Co-referring or not co-referring? Answer the question!.....</i>	1155
Jeroen Vis:	
<i>The acquisition of Ancient Greek vocabulary.....</i>	1171
Christos Vlachos:	
<i>Mod(aliti)es of lifting wh-questions.....</i>	1187
Ευαγγελία Βλάχου & Κατερίνα Φραντζή:	
<i>Μελέτη της χρήσης των ποσοδεικτών λίγο-λιγάκι σε κείμενα πολιτικού λόγου .....</i>	1201
Madeleine Voga:	
<i>Τι μας διδάσκουν τα ρήματα της ΝΕ σχετικά με την επεξεργασία της μορφολογίας.....</i>	1213
Werner Voigt:	
<i>«Σεληνάκι μου λαμπρό, φέγγε μου να περπατώ ...» oder: warum es in dem bekannten Lied nicht so, sondern eben φεγγαράκι heißt und ngr. φεγγάρι .....</i>	1227
Μαρία Βραχιονίδου:	
<i>Υποκοριστικά επιρρήματα σε νεοελληνικές διαλέκτους και ιδιώματα .....</i>	1241
Jeroen van de Weijer & Marina Tzakosta:	
<i>The Status of *Complex in Greek.....</i>	1259
Theodoros Xioufis:	
<i>The pattern of the metaphor within metonymy in the figurative language of romantic love in modern Greek.....</i>	1275

ΤΙ ΜΑΣ ΔΙΔΑΣΚΟΥΝ ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ

Madeleine Voga
Université Paul-Valéry Montpellier III
madeleine.voga@univ-montp3.fr

This study seeks to highlight the contribution of Modern Greek verbal morphology to the ongoing discussion relative to morphological processing, where two conflicting approaches can be distinguished : the ‘form then meaning’ approach, based on a mechanism of mandatory decomposition and the ‘whole-word’ approach. The two issues examined here, through two lexical decision experiments using masked priming, address the role of the orthographic control as well as that of typological variation characterising MG 2nd group verbs. The results demonstrate the need to consider both ortho-phonological factors as well as criteria relevant to language use when dealing with morphological processing.

Λέξεις κλειδιά: αναπαράσταση και επεξεργασία της κλιτικής μορφολογίας, κεκαλυμμένη προτεραιοποίηση (masked priming), ορθογραφικός έλεγχος, συζυγίες ρημάτων, πολυτυπία ρήματος, χρήση, νοητικό λεξικό

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία 40 χρόνια, πληθώρα ερευνών στη διεθνή βιβλιογραφία έχουν ασχοληθεί με τη μορφολογική επεξεργασία κατά τη διάρκεια της λεκτικής αναγνώρισης (*word recognition*) μέσω διαφόρων τύπων πειραμάτων. Ο γενικότερος σκοπός αυτών των ερευνών συνίσταται στο να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο οι λέξεις που παρουσιάζουν μορφολογική δομή (κλιτοί τύποι, παράγωγα, σύνθετα), περισσότερο ή λιγότερο διαφανή, αναλύονται και κωδικοποιούνται από το σύστημα επεξεργασίας του λό-

γου. Από τη δημοσίευση του συνδυαστικού μοντέλου των Rumelhart & McClelland (1986), το ερώτημα της φύσης της μορφολογικής αναπαράστασης έχει διαιρέσει όσο λίγα άλλα τους μορφολόγους, μια κι έχει να κάνει με τον τρόπο με τον οποίο το νοητικό λεξικό χωρίζεται σε δομικές μονάδες καθώς και με την αλληλεπίδραση μεταξύ των μονάδων αυτών κατά τη διάρκεια της λεκτικής αναγνώρισης (*lexical access*). Φτάνουμε λοιπόν σε δύο αντίπαλες θεωρήσεις : από τη μία, η προσέγγιση μορφοματικού τύπου θεωρεί ότι το μόρφωμα είναι η δομική μονάδα του λεξικού, κι ότι ο πρώτος και βασικότερος μηχανισμός για την αναγνώριση των λέξεων με μορφολογική δομή κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας, είναι ο υποχρεωτικός και αυτόματος τεμαχισμός της υπό αναγνώριση λέξης σε μορφήματα. Αυτή η θεώρηση αντιπροσωπεύεται κυρίως από τα υπολεξικά (*sublexical*) μοντέλα της δεκαετίας του 70 και τις νεότερες εκδόσεις τους (Taft & Forster 1976· Taft 2004, κ.α.), αλλά και από έναν εντυπωσιακό αριθμό δημοσιεύσεων, αρχικά για την αγγλική γλώσσα, οι οποίες, ακολουθώντας την προσέγγιση της Rastle (π.χ. Rastle & Davis 2008· Crepaldi, Rastle, Davis & New 2010, κ.α.) παρέχουν δεδομένα για πολλές γλώσσες, συνήθως μέσω της τεχνικής της προτεραιοποίησης (*priming*), κεκαλυμμένης (*masked priming*) ή μη.

Επιγραμματικά (για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Giraudo & Voga 2013b· Voga & Giraudo 2017), η βασική κριτική αυτών των μοντέλων, πέρα από θέματα μεθοδολογικής φύσεως που δεν θα αναπτυχθούν εδώ,¹ συνίσταται στα εξής:

α) σε μία επιφανειακή θεώρηση της μορφολογίας, ειδικά σε έναν χώρο, αυτόν της λεκτικής αναγνώρισης (*word recognition/lexical access*) που υιοθετεί εξ ορισμού μία προσέγγιση *bottom-up*, αποδίδοντας έτσι το σημαντικότερο ρόλο στα ορθογραφικά χαρακτηριστικά των λέξεων, και που ως εκ τούτου δεν επιδεικνύει ιδιαίτερη ευαισθησία για τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά των λέξεων που χρησιμοποιούνται ως ερεθίσματα (όπως υπογραμμίζουν οι Giraudo & Voga 2016· Voga & Giraudo 2017· Feldman, O'Connor & Moscoso del Prado Martín 2009). Είναι πασιδηλό ότι μία προσέγγιση τύπου *bottom-up*, σε συνδυασμό με μία τεχνική (*masked priming*) ιδιαίτερα ευαίσθητη σε ορθογραφικούς παράγοντες (Forster, Mohan & Hector 2003), δεν μπορεί παρά να οδηγήσει σε αποτελέσματα που ερμηνεύονται, τουλάχιστον από τους αντιπροσώπους αυτής της θεώρησης, ως ενδείξεις ενός υποχρεωτικού μηχανισμού μορφο-ορθογραφικού τεμαχισμού.

β) στην συναγωγή συμπερασμάτων σχετικών με τη μορφολογία βάσει γλωσσικών ερεθισμάτων που δεν έχουν μορφολογική σχέση, όπως προκύπτει από τον μεγάλο όγκο

---

¹ Εκτός από αυτά που σχετίζονται με την παρουσία/απουσία και χαρακτηριστικά των ορθογραφικών ελέγχων (βλ. παρακάτω).

εργασιών, σε διάφορες γλώσσες, σχετικών με τα ψευδοπαράγωγα π.χ. *corner – corn* (για τα αγγλικά: Rastle, Davis & New 2004· για τα γαλλικά: Longtin & Meunier 2005).

γ) στην απόρριψη του ρόλου της συχνότητας καθώς και άλλων παραγόντων, π.χ. του Μεγέθους της Μορφολογικής οικογένειας (De Jong, Schreuder & Baayen 2000) που έχουν οδηγήσει σε πληθώρα πειραματικών αποτελεσμάτων (για μία επισκόπηση, Voga & Giraudo 2017· Giraudo & Dal Maso 2016).

Σε ό,τι αφορά τα ελληνικά, τα οποία κατά κάποιο τρόπο άργησαν να εισαχθούν σε αυτή τη συζήτηση, η παραπάνω προσέγγιση, δηλ. αυτή του μορφο-ορθογραφικού τεμαχισμού, δεν έχει δώσει ιδιαίτερα πειραματικά αποτελέσματα, πέρα από την πρόσφατη έρευνα των Μανουιλίδου & Stockall (2014) για την παραγωγική μορφολογία, μελέτη που βασίζεται σε πειράματα με απλή λεξική απόφαση, καθιστώντας έτσι δύσκολη την ερμηνεία των χρονομετρικών δεδομένων υπέρ ή κατά αυτής της προσέγγισης.

Μια δεύτερη, εναλλακτική θεώρηση της μορφολογικής αναπαράστασης και επεξεργασίας, ξεκινά από την παραδοχή ότι η μορφολογία είναι το σύνολο των συστηματικών αντιστοιχιών μεταξύ των λέξεων που αναπαρίστανται στο νοητικό λεξικό. Από αυτήν την άποψη, η μορφολογική αναπαράσταση δεν μπορεί να ιδωθεί υπό το πρίσμα της αλληλουχίας των μορφημάτων σε λέξεις. Όπως έχει υπογραμμίσει ο Aronoff (1994), είναι σωστότερο να αναφερόμαστε σε μια μορφολογία λεξηματικού τύπου, δεδομένου ότι ο όρος *word-based* μπορεί να οδηγήσει στην λανθασμένη εντύπωση ότι αναφερόμαστε στη συγκεκριμένη μορφή της λέξης ως βάση για τις μορφολογικές διαδικασίες. Σύμφωνα πάντα με τον Aronoff (1994), η βάση γι' αυτές τις διαδικασίες είναι πολύ συχνά μία αφηρημένη μορφή του θέματος ενός λεξιμάτος. Δεν διαθέτουμε εδώ το χώρο για να αναπτύξουμε εις βάθος την προσέγγιση αυτή, η οποία είναι πολύ κοντινή με αυτήν της Corbin (1987/1991) και του Booij (2005· 2015), αναφέρουμε απλά ότι η θεώρηση αυτή, παρά το γεγονός ότι υστερεί ποσοτικά στην ψυχολογολογική βιβλιογραφία,² έχει οδηγήσει σε πλήθος πειραματικών δεδομένων που δεν μπορούν να ενσωματωθούν στο αντίπαλο θεωρητικό πλαίσιο, αυτό δηλ. του υποχρεωτικού τεμαχισμού που είδαμε παραπάνω. Διάφορα αποτελέσματα, π.χ. από την κλίση της γαλλικής και της αγγλικής (Voga & Giraudo 2009· Pastizzo & Feldman 2002), καθώς και από την παραγωγική μορφολογία της γαλλικής και της αγγλικής (π.χ. Giraudo & Voga 2013a· 2016· Feldman et al. 2009) μπορούν να ερμηνευτούν μόνο στο πλαίσιο μιας προσέγγισης που να αποδίδει ένα

---

2 Όχι όμως και στη γλωσσολογική βιβλιογραφία.

κάποιο ρόλο στη λέξη, ως μονάδα που φέρει ταυτόχρονα μορφή και σημασία (για μια πρόσφατη επισκόπηση, Giraudo & Dal Maso 2016).

Η σύντομη παρουσίαση δύο πειραματικών ερευνών σχετικών με την κλίση του αοριστου (Voga & Grainger 2004· Voga, Giraudo & Anastassiadis-Symeonidis 2012) θα μας επιτρέψει να εστιάσουμε σε δύο σημαντικές παραμέτρους της μορφολογικής επεξεργασίας υπό συνθήκες κεκαλυμμένης προτεραιοποίησης (*masked priming*) : η πρώτη αφορά ένα μεθοδολογικό ζήτημα, την παρουσία και τη φύση του ορθογραφικού ελέγχου στο πείραμα. Η δεύτερη αφορά το ρόλο της συχνότητας, μιας μεταβλητής της οποίας η σχέση με τη μορφολογία έχει μελετηθεί για διάφορες γλώσσες και με διάφορες μεθοδολογίες (π.χ. Giraudo & Grainger 2001· Voga & Giraudo 2009· Clahsen & Neubauer 2010· De Jong, Schreuder & Baayen 2000) αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό για τα ελληνικά, τα οποία επιπροσθέτως, μας δίνουν τη δυνατότητα να μελετήσουμε το ρόλο της παραπάνω μεταβλητής σε συνδυασμό με παράγοντες σχετικούς όχι μόνο με τη χρήση αλλά και με την πολυτυπία, όπως θα δούμε παρακάτω.

2. Ορθογραφικός έναντι μη συνδεδεμένου ελέγχου και ο ρόλος της συχνότητας σε πρωτόκολλα που εστιάζουν στην επεξεργασία της κλιτικής μορφολογίας της ΝΕ.

2.1. Κεκαλυμμένη προτεραιοποίηση με δύο επίπεδα ορθογραφικής ομοιότητας (Voga & Grainger 2004)

Είναι γνωστό ότι σε ένα πειραματικό πρωτόκολλο η ύπαρξη συνθήκης ή συνθηκών ελέγχου είναι τεράστιας σημασίας, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα εκτιμώνται σε σχέση ακριβώς με αυτές τις συνθήκες ελέγχου. Σε ό,τι αφορά την κλιτική μορφολογία, η μελέτη των Pastizzo & Feldman (2002) είναι η πρώτη που χρησιμοποιεί ορθογραφικούς ελέγχους, και όχι μόνο μη συνδεδεμένους, όπως προηγούμενες έρευνες για τα ρήματα της αγγλικής (π.χ. Marslen-Wilson, Tyler, Waksler & Older 1994) και φτάνει στο συμπέρασμα ότι αυτή ακριβώς η σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα προτεραιοποίησης (*priming effects*), βάσει μη συνδεδεμένου ελέγχου και βάσει ορθογραφικού ελέγχου, οδηγεί σε αποτελέσματα που αντιβαίνουν τις βασικές αρχές της υπολεξικής προσέγγισης. Πιο συγκεκριμένα, οι Pastizzo & Feldman (2002) επιτυγχάνουν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα όχι μόνο για τα ομαλά ρήματα που μπορούν να διαιρεθούν σε επιμέρους μορφήματα, όπως π.χ. *hatch* – *HATCHED*, αλλά και γι' αυτά που

δεν μπορούν να διαιεθούν σε επιμέρους μορφήματα, όπως π.χ. *fall* – *FELL*, που μο-
λαταύτα οδηγούν σε αποτέλεσμα προτεραιοποίησης στατιστικά ισότιμο με αυτό της
πρώτης κατηγορίας (44χ.δ. και 33χ.δ. αντίστοιχα). Επιπρόσθετα, στο ίδιο πείραμα, με
την ίδια διάρκεια παρουσίασης του ερεθίσματος προτεραιοποίησης (SOA : 48χ.δ.) και
τους ίδιους συμμετέχοντες, ανώμαλα ρήματα όπως π.χ. *teach* – *TAUGHT* οδηγούν σε
μικρό αλλά στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα (15χ.δ.). Οι Voga & Grainger (2004)
ακολουθώντας την ίδια λογική με τους Pastizzo & Feldman (2002) συγκρίνουν δύο
κατηγορίες ερεθισμάτων, μεγάλης και μικρής ορθογραφικής ομοιότητας, χρησιμοποι-
ώντας δύο τύπους ελέγχου (Πίνακας 1).

Δεν θα αναφέρουμε εδώ λεπτομερώς τη διαδικασία και τις συνθήκες του πειράματος,
στο οποίο συμμετείχαν 27 ομιλητές της ελληνικής, και στο οποίο όλοι οι στόχοι της
αναγνώρισης ήταν στον ενεστώτα του ρήματος. Οι συμμετέχοντες δεν μπορούσαν να
δουν συνειδητά τα ερεθίσματα προτεραιοποίησης τα οποία εμφανίζονταν για μία διάρ-
κεια της τάξεως των 50χ.δ. (SOA)³ στην οθόνη του υπολογιστή κι έπρεπε να κάνουν
μία λεκτική αναγνώριση, να αποφασίσουν δηλαδή αν το ρήμα που εμφανιζόταν στη
μέση της οθόνης (στόχος) αντιστοιχούσε σε πραγματικό ρήμα της ελληνικής ή όχι.

		Ερεθίσματα προτεραιοποίησης		
Στόχοι	Ενεστώτας	Αόριστος	Ορθογρ. έλεγχος	Μη συνδ. έλεγχος
Μικρής ορθ. ομοιότητας 46%	παίζω	έπαιξα	πέρα	βάλλω
Μεγάλης ορθ. ομοιότητας 74%	φυλάω	φύλαξα	φύλλα	θεωρώ

Πίνακας 1 | Στόχοι και ερεθίσματα προτεραιοποίησης για τις έξι πειραματικές συνθήκες της μελέτης των Voga και Grainger (2004).

Τα αποτελέσματα (Πίνακας 2), καταδεικνύουν ότι, έναντι ορθογραφικού ελέγχου, το
αποτέλεσμα προτεραιοποίησης δεν εξαρτάται ούτε από την ορθογραφική ομοιότητα,
αλλά ούτε κι από την ευκολία με την οποία ο κλιτός τύπος μπορεί ή δεν μπορεί να
διαιεθεί σε μορφήματα, μια και προκύπτει στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα προτε-

3 Η μελέτη εξετάζει και δύο άλλες διάρκειες SOA (Stimulus Onset Asynchrony). Ελλείψει χώρου, αναφερόμαστε εδώ μόνο στη διάρκεια των 50ms.

	Συνθήκες προτεραιοποίησης (Α, Ο, ΜΣ) Αποτέλεσμα προτεραιοποίησης				
Στόχοι	Αόριστος (Α)	Ορθογρ. έλεγχος (Ο)	Μη συνδ. έλεγχος (ΜΣ)	Ο - Α	ΜΣ - Α
Μικρής ορθ. ομοιότητας παίζω	609 (3,7)	635 (7,8)	627 (5)	26*	18*
Μεγάλης ορθ. ομοιότητας φυλάω	552 (0,4)	579 (1,3)	592 (2,3)	27*	40*

Πίνακας 2 | Χρόνοι απάντησης (σε χ.δ.), ποσοστά λάθους ανά πειραματική συνθήκη (Α, Ο και ΜΣ) και καθαρά αποτελέσματα προτεραιοποίησης εκτιμώμενα βάσει των δύο συνθηκών ελέγχου (Ο και ΜΣ) της μελέτης Voga & Grainger (2004)

ραιοποίησης και για τις δύο κατηγορίες ερεθισμάτων, 26 και 27χ.δ. αντίστοιχα. Ο αστερίσκος στον Πίνακα 2 σημαίνει ότι το αποτέλεσμα προτεραιοποίησης είναι στατιστικά σημαντικό (σ.σ. εφεξής), πιο συγκεκριμένα, οι συνθήκες του αορίστου οδήγησαν σε σ.σ. διευκόλυνση για τα ρήματα μεγάλης καθώς και μειωμένης ορθ. ομοιότητας σε σχέση με τον μη συνδεδεμένο έλεγχο, $F1(1, 72) = 43.08, p < .001$ και $F2(1, 46) = 9.01, p < .01$. Η μερική αλληλεπίδραση (μορφολογικό αποτέλεσμα x ορθογραφική ομοιότητα) ήταν σ.σ ανά συμμετέχοντες, $F1(1, 72) = 6.85, p < .05, F2(1, 46) = 1.30$. Τέλος, οι συνθήκες του αορίστου οδήγησαν σε σ.σ. διευκόλυνση για τους δύο τύπους ρημάτων σε σχέση με τον ορθογραφικό έλεγχο, $F1(1, 72) = 22.06, p < .001, F2(1, 46) = 5.73, p < .05$, ενώ εδώ δεν υπήρχε αλληλεπίδραση με την ορθογραφική ομοιότητα, $F1(1, 72) = 1.16, F2 < 1$.⁴

Σύμφωνα με την υπολεξική/τεμαχιστική προσέγγιση της κλιτικής μορφολογίας, το μέγεθος του αποτελέσματος προτεραιοποίησης θα έπρεπε να επηρεάζεται από τη διαφορά σε επίπεδο ορθογραφικής ομοιότητας ανάμεσα στο στόχο της αναγνώρισης και στο ερέθισμα προτεραιοποίησης, πράγμα που δεν βλέπουμε να συμβαίνει εδώ, όταν το αποτέλεσμα εκτιμάται βάσει του ορθογραφικού ελέγχου. Αντίθετα, όταν το αποτέλεσμα προτεραιοποίησης εκτιμάται βάσει του μη συνδεδεμένου ελέγχου, η κατηγορία ρημάτων που έχει μεγάλη ορθογραφική ομοιότητα μεταξύ ενεστώτα και αορίστου

4 Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη στατιστική ανάλυση, ο αναγνώστης θα πρέπει να ανατρέξει στη μελέτη.

οδηγεί και σε μεγαλύτερο αποτέλεσμα, πράγμα που καταδεικνύει ότι στο συγκεκριμένο πρωτόκολλο οι παράγοντες που σχετίζονται με τα ορθογραφικά χαρακτηριστικά παίζουν σημαντικό ρόλο (Forster, Mohan & Hector 2003, κ.α.), γι' αυτό και θα πρέπει να ελέγχονται προσεκτικά. Θα επιστρέψουμε σ' αυτό το θέμα στη γενική συζήτηση.

2.2. Κεκαλυμμένη προτεραιοποίηση με διαφορετικές μορφές αοριστικών τύπων (Voga, Giraudo & Anastassiadis-Symeonidis 2012)

Είναι γνωστό ότι οι διαφορετικές μορφές των κλιτών τύπων ρημάτων της β' συζυγίας, (-ώ και -άω) διαφέρουν όχι μόνο ως προς τα ορθογραφικά, μορφολογικά και γεωγραφικά τους χαρακτηριστικά, αλλά και ως προς την οικειότητα (Mackridge 1987: 263-264), η οποία σε αυτή την περίπτωση γίνεται φανερή στη διαφορετική χρήση των δύο αυτών τύπων στον προφορικό και γραπτό λόγο. Στις Γραμματικές και στα Λεξικά, για τη β' συζυγία νόρμα θεωρείται ο τύπος σε -ώ με εναλλακτικό τύπο σε -άω, πράγμα που θέτει το ερώτημα του τι αποτελεί νόρμα σε ένα σύστημα. Σύμφωνα με την Kilani-Schoch (1988:107) κανονικό θεωρείται ό,τι κυριαρχεί από στατιστική άποψη κι από αυτή την άποψη, η πρωτοκαθεδρία του τύπου σε -άω είναι σαφής (Ιορδανίδου 1992: 308), τουλάχιστον στον προφορικό λόγο.

Μολαταύτα, οι δύο τύποι, ο κανονικός σε -ώ κι ο εναλλακτικός σε -άω, εντάσσονται στο ίδιο λήμμα και φυσικά, για τη συντριπτική πλειοψηφία των ρημάτων παραπέμπουν στο ίδιο ρήμα, γραμματικά και εννοιολογικά. Ένας από τους σκοπούς της μελέτης των Voga et al. (2012), είναι να εξεταστεί κατά πόσο η επεξεργασία των ρημάτων αυτών θα επηρεαστεί από τη διαφορετική συχνότητα και οικειότητα που χαρακτηρίζει τους δύο τύπους, τον κανονικό και τον εναλλακτικό. Ελλείψει χώρου, θα περιγράψουμε εν συντομία τα γλωσσικά ερεθίσματα και τον σχεδιασμό της μελέτης (Πίνακας 3), για την οποία ακολουθήσαμε την ίδια διαδικασία με αυτή της μελέτης Voga και Grainger (2004). Τα 120 ρήματα που χρησιμοποιήθηκαν ως στόχοι της αναγνώρισης ήταν ανεξαιρέτως στο πρώτο πρόσωπο του ενικού και ανήκαν στις εξής κατηγορίες:

- α) 30 ρήματα β' συζυγίας, π.χ. *τολμώ*
- β) 30 ρήματα β' συζυγίας, ακριβώς τα ίδια με αυτά της κατηγορίας (α), στην εναλλακτική τους μορφή, π.χ. *τολμάω*
- γ) 30 ρήματα α' συζυγίας, π.χ. *ανθίζω*
- δ) 30 διασπαστές προσοχής (fillers), επειδή το ίδιο υποκείμενο βλέπει (στον ίδιο κατάλογο) τόσο τον τύπο *τολμώ* όσο και τον τύπο *τολμάω*.

		Ερεθίσματα προτεραιοποίησης				
Στόχοι		Ενεστώτας	Ορθογρ. ομοιότ.	Αόριστος	Ορθογρ. ομοιότ.	Μη συνδεδ.
Β' συζ.	πετώ	πετούν	3.73 γρ.	πέταξα	3.73 γρ.	σώνω
Β' συζ. εναλλ.	πετάω	πετάνε	4.73 γρ.	πέταξα	4.73 γρ.	φεύγω
Α' συζ.	πιέζω	πιέζουν	5.43	πίεσα	4.3 γρ.	κρίνω

Πίνακας 3 | Στόχοι και ερεθίσματα προτεραιοποίησης για τις εννιά πειραματικές συνθήκες της μελέτης των Voga et al. (2012)

Κάθε στόχος μπορούσε να προηγείται από έναν από τους τρεις τύπους ερεθίσματος προτεραιοποίησης :

- 1) την κλίση του ενεστώτα (3ο ΠΛΗΘ., π.χ. *τολμάνε* για το στόχο *τολμάω* και *τολμούν* για το *τολμώ*).
- 2) την κλίση του αορίστου *τόλμησα* – ίδια για τις κατηγορίες (α) και (β).
- 3) τη συνθήκη ελέγχου, δηλ. ένα άλλο ρήμα, χωρίς κοινά γράμματα (πλην του -ω) στην ίδια θέση.

Τα 120 ψευδορήματα έχουν τα φωνοτακτικά χαρακτηριστικά των ρημάτων της ελληνικής, μιμούνται ακριβώς τις ίδιες κατηγορίες για τους στόχους και προηγούνται, ακριβώς κατά τον ίδιο τρόπο με τα ρήματα, από τα αντίστοιχα ερεθίσματα προτεραιοποίησης.

Όπως φαίνεται κι από τα αποτελέσματα του πειράματος (Πίνακας 4), η διαφορά στην επεξεργασία των δύο τύπων, του κανονικού και του εναλλακτικού αποδεικνύεται πειραματικά, πράγμα που απαντά με ευθύ τρόπο το ερώτημα σχετικά με το τι θα πρέπει να θεωρείται νόρμα σε ένα σύστημα. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι ενώ η αναγνώριση του 'κανονικού' τύπου *πετώ* δεν διευκολύνεται από την πρότερη παρουσίαση του αορίστου *πέταξα*, αυτή του 'εναλλακτικού' τύπου *πετάω* οδηγεί σε σ.σ. αποτέλεσμα προτεραιοποίησης (28χ.δ.). Σημειώνω ότι από τη γενικότερη διάταξη των αποτελεσμάτων (1ης και 2ης συζυγίας) προκύπτει ότι οι παράγοντες ορθογραφικού τύπου δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για την απουσία αποτελέσματος προτεραιοποίησης του αορίστου στον 'κανονικό' τύπο, πράγμα που απαντά σε

Στόχοι	Ερεθίσματα προτεραιοποίησης				
	Ενεστώτας (E)	Αόριστος (A)	Μη συνδεδεμένη (ΜΣ)	Αποτέλεσμα προτεραιοποίησης	
				ΜΣ – E	ΜΣ-Α
Β' συζ.	608 (1.73)	623 (1.73)	630 (3.65)	22*	7
Β' συζ. εναλλ.	609 (1.53)	608 (1.73)	636 (2.5)	27*	28*
Α' συζ.	628 (1.34)	612 (1.53)	651 (1.15)	23*	39*

Πίνακας 4 | Χρόνοι απάντησης (σε χ.δ.), ποσοστά λάθους ανά πειραματική συνθήκη (E, A και ΜΣ) και καθαρά αποτελέσματα προτεραιοποίησης εκτιμώμενα βάσει του μη συνδεδεμένου ελέγχου της μελέτης Voga et al. (2012)

ενδεχόμενη κριτική των αποτελεσμάτων που παρουσιάζονται εδώ, δεδομένου ότι, για τα συγκεκριμένα ερεθίσματα, είναι αδύνατο να βρεθούν ικανοποιητικοί ορθογραφικοί έλεγχοι.⁵

Πρέπει να τονίσουμε ότι οι δύο κατηγορίες κλιτών τύπων της 2ης συζυγίας δεν διαφέρουν σε ό,τι αφορά την ομαλότητα ή την ευκολία με την οποία μπορούν να χωριστούν σε μορφήματα, κατά συνέπεια, ο λόγος για τον οποίο το σύστημα επεξεργασίας μοιάζει ανίκανο να επωφεληθεί από την παρουσία του αορίστου *πέταξα* κατά τη διάρκεια της αναγνώρισης του στόχου *πετώ*, θα πρέπει να αναζητηθεί στην πολυτυπία των ρημάτων αυτών και στη διαφορετική οικειότητα/συχνότητα των διαφόρων τύπων, ειδικά στον προφορικό λόγο. Παράγοντες αυτού του τύπου (συχνότητα, οικειότητα)

5 Από αυτή την άποψη, τα πειραματικά αποτελέσματα θα πρέπει να εξετάζονται με ένα σχετικά ενέλικτο τρόπο σε ό,τι αφορά την παρουσία ή την απουσία ορθογραφικού ελέγχου. Στην παρούσα μελέτη, δεδομένου ότι ο ορθογραφικός έλεγχος θα έπρεπε (θεωρητικά) να έχει κοινά με το στόχο – και στην ίδια θέση- τα ίδια γράμματα που ο στόχος (π.χ. *πετάω*) έχει κοινά με τη μορφολογική συνθήκη (*πέταξα*), εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι είναι αδύνατο να βρεθούν ορθογραφικοί έλεγχοι. Πολλές φορές, ενώ η εξεύρεση ορθογραφικών ελέγχων αντικειμενικά δεν είναι εύκολη, ο ερευνητής κατορθώνει και προσαρμόζει τα ερεθίσματα με τρόπο που καθιστά δυνατή τη σύγκριση με τον ορθογραφικό έλεγχο, π.χ. Pastizzo & Feldman (2002). Δυστυχώς, αυτό που παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια, είναι ότι ενώ η δημιουργία συνθήκης ορθογραφικού ελέγχου είναι εφικτή, οι ερευνητές δεν χρησιμοποιούν ορθογραφικούς ελέγχους, ή χρησιμοποιούν ορθογραφικούς ελέγχους που δεν αντιστοιχούν στα πειραματικά ζεύγη ερεθισμάτων, αλλά σε άλλα, άσχετα με τα υπό εξέταση ερεθίσματα (π.χ. Coughlin & Tremblay 2015).

που θα μπορούσαν να εξηγήσουν τα αποτελέσματά μας, είναι εξολοκλήρου ασύμβατοι με τη λογική και τα μοντέλα που προωθούν τον μορφηματικό τεμαχισμό ως την πρώτη και μόνη διαδικασία που ευθύνεται για την επεξεργασία της μορφολογίας στο νοητικό λεξικό (Crepaldi, Rastle, Davis & New 2010, κ.α., βλ. εισαγωγή).

Αντίθετα, αν θεωρήσουμε ότι η επεξεργασία της μορφολογίας κατά τα πρώτα στάδια της λεκτικής αναγνώρισης είναι κατεξοχήν λεξηματικού τύπου, μπορούμε εύκολα να ενσωματώσουμε τα παραπάνω αποτελέσματα σε ένα μοντέλο διαδραστικής ενεργοποίησης (Interactive Activation Model, McClelland & Rumelhart 1981) στο οποίο η συχνότητα χρήσης μιας λεξικής μονάδας οδηγεί σε μείωση του ορίου ενεργοποίησής της (βλ. επίσης Bybee 2007). Σε αυτή την περίπτωση, ο στόχος *τολμάω* θα ενεργοποιείται πιο εύκολα σε σχέση με τον στόχο *τολμώ*, καθότι πιο συχνός και οικείος.

3. Γενική συζήτηση : Προς μία λεξηματική θεώρηση της επεξεργασίας της κλιτικής μορφολογίας της ΝΕ.

Όπως είδαμε παραπάνω, τα πειραματικά αποτελέσματα που παρουσιάζονται εδώ είναι πολύ δύσκολο να ενταχθούν σε μία λογική σύμφωνα με την οποία ο μηχανισμός που είναι υπεύθυνος για την επεξεργασία της κλιτικής μορφολογίας είναι ο μορφηματικός τεμαχισμός (π.χ. Crepaldi, Rastle, Davis & New 2010, κ.α., βλ. εισαγωγή). Από αυτή την άποψη, η κλίση παραμένει το πεδίο όπου η προσέγγιση *form-then-meaning*, για να χρησιμοποιήσω την έκφραση των Feldman et al. (2009), δεν κατάφερε να αποτελέσει τη νόρμα στην, καθαρά αγγλοκεντρική, όπως έχω επανειλημμένα σημειώσει, βιβλιογραφία, τουλάχιστον όχι στον ίδιο βαθμό με αυτόν που παρατηρούμε για την παραγωγή. Πρόσφατες μελέτες, μετά δηλαδή από το 2004-2005, τονίζουν την περιορισμένη εμβέλεια των μοντέλων βασιζόμενων στον υποχρεωτικό τεμαχισμό που δίνει την πρωτοκαθεδρία στην ορθογραφική μορφή, είτε τονίζοντας την αδυναμία αυτών των μοντέλων να ενσωματώσουν αποτελέσματα που αποδεικνύουν το ρόλο της σημασιολογικής συνάφειας, η οποία επηρεάζει τα πρώτα στάδια της επεξεργασίας τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό με την ορθογραφική μορφή (Feldman et al. 2009), είτε τονίζοντας την επιρροή, πάντα κατά τα πρώτα στάδια της επεξεργασίας, μεταβλητών που σχετίζονται με τη λεξική μονάδα, όπως π.χ. η συχνότητα (Voga & Giraudo 2009, βλ. επίσης και το μέγεθος της ψευδο-οικογένειας, Voga & Giraudo 2017). Τέλος, όπως καταδεικνύουν τα δεδομένα που αναπτύχθηκαν παραπάνω (2.1) παράγοντες που σχετίζονται με την πολυτυπία και τη χρήση επίσης διαδραματίζουν ρόλο στην επεξεργασία της μορφολογίας στο νοητικό λεξικό.

Συμπερασματικά, σε ό,τι αφορά την επεξεργασία της κλίσης της ΝΕ, η πληθώρα παραγόντων που υπεισέρχονται μας υποχρεώνει σε μια πιο σφαιρική θεώρηση, η οποία ξεφεύγει από τις θεωρήσεις τύπου *form-then-meaning* και οδηγεί σε προσεγγίσεις ικανές να ενσωματώσουν λεξικά χαρακτηριστικά (συχνότητα, τυπολογικές διαφορές κα). Τέτοιες προσεγγίσεις είναι για παράδειγμα το υπερλεξικό μοντέλο που αποδίδει τον πρώτο ρόλο στη λεξική μονάδα (Giraudo & Grainger 2001· Giraudo & Voga 2013b· Giraudo & Voga 2016), ή οι προσεγγίσεις που βασίζονται σε μορφολογικά δομημένες ομάδες στο νοητικό λεξικό, όπως για παράδειγμα στη μορφολογική οικογένεια⁶ (De Jong, Schreuder & Baayen 2000) καθώς και άλλες θεωρήσεις που βασίζονται στη διακριτική μάθηση (*discriminative learning*, π.χ. Baayen, Shaoul, Willits & Ramscar 2015).

---

6 Να σημειωθεί εδώ ότι το Μέγεθος Μορφολογικής Οικογένειας αναφέρεται κυρίως στην παραγωγή κι όχι στην κλίση.

Βιβλιογραφία

- Aronoff, Marc. 1994. *Morphology by Itself*. Cambridge: MIT Press.
- Baayen, Harald, Shaoul, Cyrus, Willits, Jon, and Marc Ramscar. 2015. "Comprehension without Segmentation: A Proof of Concept with Naive Discrimination Learning." *Language, Cognition, and Neuroscience* 31(1):106–128.
- Booij, Geert. 2005. "Compounding and Derivation: Evidence for Construction Morphology." Στο Wolfgang U. Dressler, Dieter Kastovsky και Franz Rainer (επιμ.), *Demarcation in Morphology*, 109–132. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.
- Booij, Geert. 2015. "Construction Morphology." Στο Andrew Hippisley και Greg Stump (επιμ.), *The Cambridge Handbook of Morphology*, chapter 17. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bybee, Joan. 2007. *Frequency of Use and the Organization of Language*. Oxford: Oxford University Press.
- Clahsen, Harald, and Kathleen Neubauer. 2010. "Morphology, Frequency, and the Processing of Derived Words in Native and non-Native Speakers." *Lingua* 120:2627–2637.
- Corbin, Danielle. 1987/1991. *Morphologie Derivationale et Structuration du Lexique*, vol. 2. Tübingen/Villeneuve d'Ascq: Max Niemeyer Verlag / Presses Universitaires de Lille.
- Coughlin, Kaitlin, and Annie Tremblay. 2015. "Morphological Decomposition in Native and non-Native French Speakers." *Bilingualism: Language and Cognition* 18:524–542.
- Crepaldi, Davide, Rastle, Kathleen, Coltheart, Max, and Lindsay Nickels. 2010. "Fell' Primes 'fall' but Does 'bell' Primes 'ball'? Masked Priming with Irregularly Inflected Primes." *Journal of Memory & Language* 63:83–99.
- De Jong, Ninva, Schreuder, Rob, and Harald Baayen. 2000. "The Morphological Family Size Effect and Morphology." *Language and Cognitive Processes* 15:329–365.
- Feldman, Laurie, O'Connor, Patrick, and Firmin Moscoso del Prado Martín. 2009. "Early Morphological Processing is Morphosemantic and not Simply Morpho-orthographic: A Violation of Form-then-meaning Accounts of Word Recognition." *Psychonomic Bulletin & Review* 164:684–691.
- Forster, Kenneth, Mohan, Kathleen, and Jo Hector. 2003. "The Mechanics of Masked Priming." Στο Sachiko Kinoshita και Stephen Lupker (επιμ.),

- Masked Priming. The State of the Art*, 3–37. Hove (UK): Psychology Press.
- Giraud, Hélène, and Serena Dal Maso. 2016. “The Saliency of Complex Words and their Parts : Which Comes First ?” *Frontiers in Psychology* 7, 1778.
- Giraud, Hélène, and Grainger, Jonathan. 2001. “Priming Complex words: Evidence for Supralelexical Representation of Morphology.” *Psychonomic Bulletin & Review* 81:127–131.
- Giraud, Hélène, and Madeleine Voga. 2013a. “Prefix Units in the Mental Lexicon.” Στο Nabil Hathout, Fabio Montermini και Jesse Tseng (επιμ.) *LINCOM Studies in Theoretical Linguistics 51 (LSTL 51)*, 67–78.
- Giraud, Hélène, and Madeleine Voga. 2013b. “Measuring Morphology: the Tip of the Iceberg? A retrospective on 10 years of morphological processing.” *Carnets de Grammaire* 22:136–168.
- Giraud, Hélène, and Madeleine Voga. 2016. “Words Matter more than Morphemes: An Investigation of Masked Priming Effects with Complex Words and Nonwords.” *Italian Journal of Linguistics* 28(1), 49–78.
- Ιορδανίδου, Άννα. 1992. “Κοινωνικά και Υφολογικά Προσδιορισμένη Ποικιλία των Ρημάτων σε –άω, –άς και –ώ, –είς.” *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 12:305–318.
- Kilani-Schoch, Marianne. 1988. *Introduction à la Morphologie Naturelle*. Berne, P. Lang.
- Longtin, Marie-C., and Fanny Meunier. 2005. “Morphological Decomposition in Early Visual Word Processing.” *Journal of Memory and Language* 53:26–41.
- McClelland, Jay, and David Rumelhart. 1981. “An Interactive Activation Model of Context Effects in Letter Perception: Part 1. An Account of Basic Findings.” *Psychological Review* 88:375–407.
- Mackridge, Peter. 1987. *The Modern Greek Language*. Oxford University Press, ελλ. Μετφρ. Κ. Πετρόπουλος Η Νεοελληνική Γλώσσα. 1990. Αθήνα, Πατάκης.
- Manouilidou, Christina, and Linnaea Stockall. 2014. “Teasing apart Syntactic Category vs. Argument Structure Information in Deverbal Word Formation: A comparative psycholinguistic study.” *Italian Journal of Linguistics* 26.2:71–98.
- Marslen-Wilson, William, Tyler, Lorraine, Waksler, Rachele, and Lianne Older. 1994. “Morphology and Meaning in the English Mental Lexicon.” *Psychological Review* 101:3–33.

- Taft, Marcus. 2004. "Morphological Decomposition and the Reverse Base Frequency Effect." *Quarterly Journal of Experimental Psychology* 57A:745–765.
- Taft, Marcus, and Forster, Kenneth. 1976. "Lexical Storage and Retrieval of Polymorphic and Polysyllabic Words." *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior* 15:607–620.
- Rastle, Kathleen, and Matthew Davis. 2008. "Morphological Decomposition Based on the Analysis of Orthography." *Language and Cognitive Processes* 23:942–971.
- Rastle, Kathleen, Davis, Matthew, and Boris New. 2004. "The Broth in my Brother's Brothel: Morpho-orthographic Segmentation in *Visual Word Recognition*". *Psychonomic Bulletin and Review* 11:1090–1098.
- Rumelhart, David, and Jay McClelland, επιμ. 1986. "On Learning the Past Tenses of English Verbs." Στο *Parallel Distributed Processing, Explorations in the Microstructures of Cognition (Vol. 2): Psychological and Biological Models*. MIT Press.
- Voga, Madeleine, and H el ene Giraudo. 2009. "Pseudo-family Size Influences Processing of French Inflections: Evidence in favor of a Supralexical Account." Στο Fabio Montermini, Gilles Boy e και Nabil Hathout (επιμ.), *Selected Proceedings of the 6th D ecembrettes: Morphology in Bordeaux*, 148–155. Cascadilla Proceedings Project, Somerville, MA.
- Voga, Madeleine, and H el ene Giraudo. 2017. "Word and Beyond-word Issues in Morphological Processing." *Word Structure* 10.2:235–254.
- Voga, Madeleine, Giraudo, H el ene, and Anna Anastassiadis-Symeonidis. 2012. "Differential Processing Effects within 2nd Group Modern Greek Verbs." *Lingue e Linguaggio* 2:215–234.